

Adrie Meijer

BASISCURSUS ZWEEDS

Deel 2

uitgeverij
coutinho

VOORWOORD

Het voor u liggende boek *Basiscursus Zweeds 2* is een cursusboek Zweeds voor gevorderden en sluit direct aan op het cursusboek voor beginners *Basiscursus Zweeds 1*. In deel 2 wordt aan de hand van dialogen en teksten de woordenschat uitgebreid. Bovendien wordt de grammatica uit het deel voor beginners verder uitgediept en worden nieuwe, moeilijkere, grammaticale onderwerpen behandeld. Met behulp van deze cursus kan iedereen zich het Zweeds eigen maken, door zelfstudie of onder leiding van een docent.

Het boek *Basiscursus Zweeds 2* bevat net als *Basiscursus Zweeds 1* twaalf lessen, die elk bestaan uit:

1. Een dialoog (**Text 1**) en twee teksten (**Text 2**) en (**Text 3**). In de dialogen worden alledaagse onderwerpen behandeld. De twee teksten bevatten algemene informatie over Zweden, waaronder geschiedenis, natuur, geografie, economie, cultuur, politiek en sport. Door middel van de dialogen en de teksten wordt de woordenschat uitgebreid en de kennis van de grammatica vergroot; de moeilijkheidsgraad van het Zweeds in dit boek zal dus langzaam toenemen. Sommige Zweedse teksten bevatten citaten uit Zweedse folders, kranten, tijdschriften en dergelijke. Deze teksten kunnen dienen als toetssteen voor de gevorderde cursist. Zij illustreren dat geschreven Zweeds voor Nederlandstaligen met een basiskennis van het Zweeds vaak minder moeilijk te begrijpen is dan gesproken Zweeds.
2. Een woordenlijst, waarin alle nieuwe woorden van zowel de dialoog als de twee teksten staan. Deze woordenlijst staat direct onder de dialoog (**Text 1**). Achter de Zweedse woorden wordt in die gevallen waar de duidelijkheid dit vereist de woordsoort vermeld met behulp van de volgende afkortingen:

bijv.nw.	bijvoeglijk naamwoord
bijw.	bijwoord
bt.vnw.	betrekkelijk voornaamwoord
bz.vnw.	bezittelijk voornaamwoord
coll.	collectief
p.vnw.	persoonlijk voornaamwoord
voegw.	voegwoord
voorz.	voorzetsel
zelfst.nw.	zelfstandig naamwoord

Het Zweeds kent drie groepen regelmatige werkwoorden (in dit boek A, B en C genoemd), en een groep onregelmatige werkwoorden (D); zie *Basiscursus Zweeds 1*.

3. Een lijst uitdrukkingen (**Idioom**). Hierin zijn, aansluitend op de nieuwe woorden in de woordenlijst, begrippen, uitdrukkingen, zegswijzen en dergelijke met hun betekenis opgenomen; ook vaste combinaties van voorzetsels met bijvoeglijke naamwoorden, met zelfstandige naamwoorden en met werkwoorden staan hierin vermeld.
4. De grammatica (**G**) die aan de orde is gekomen wordt onder elke dialoog en onder elke tekst zo eenvoudig mogelijk behandeld.
In enkele gevallen komen hier ook andere dan (puur) grammaticale onderwerpen aan bod.
5. In elke les staan vijf oefeningen (**Oefening 1-5**). Tussen haakjes staat erachter vermeld of de oefeningen betrekking hebben op de stof in de dialoog (**Text 1**), in de eerste tekst (**Text 2**) of in de tweede tekst (**Text 3**). In enkele gevallen betreft het herhalingsoefeningen; dit wordt aangegeven met (**Herhaling**). De antwoorden staan in *Uitgesproken Zweeds*.
6. Aan het einde van elke les staat een conversatie-oefening (**Konversation**), met vragen en opdrachten naar aanleiding van de behandelde stof. Deze oefeningen reiken cursisten gespreksstof aan en stimuleren hen met elkaar of met de docent in het Zweeds te converseren en de geleerde woordenschat en grammatica in praktijk te brengen.

Achter in het boek is een lijst opgenomen van de werkwoordsvormen (stamtijden) van alle onregelmatige werkwoorden uit zowel *Basiscursus Zweeds 1* als *Basiscursus Zweeds 2*.

Ik hoop dat iedere geïnteresseerde in de Zweedse taal met even veel voldoening gebruik maakt van deze cursus als waarmee ik hem heb geschreven. Deze gevoelens van voldoening mijnerzijds komen onder meer voort uit de prettige samenwerking met Angelica Trap-Sundin, die ook bij het cursusboek voor gevorderden over mijn schouder heeft meegekeken en die mij niet alleen vele nuttige suggesties heeft gegeven aangaande de Zweedse dialogen en teksten, maar ook de tekst van het boek meer dan eens kritisch met mij heeft doorgenomen. Mijn oprechte dank daarvoor!

Ten slotte wil ik mevrouw prof.dr. Amy van Marken (†) danken voor haar nuttige adviezen.

Adrie Meijer
maart 1993

Bij de derde druk

Bij dit boek hoort een website met teksten, die alle zijn ingesproken door Zweden. Ik ben hen daar erg dankbaar voor. Van de vierentwintig teksten heb ik er vijf vervangen om de informatie over Zweden zo actueel mogelijk te maken. Om de uitleg over de grammatica nog duidelijker te maken, heb ik in veel gevallen de uitleg over de grammatica herzien; ook heb ik ter wille van de duidelijkheid een groot aantal voorbeeldzinnnetjes vervangen.

Ik hoop dat ik dit cursusboek hierdoor nog verder heb verbeterd.

Met dank aan Rian voor het lezen van het manuscript!

Adrie Meijer
maart 2015

Skoklosters slott, Uppland

INHOUD

Eerste les/Första lektionen	12
– Vragende voornaamwoorden als (deel van het) onderwerp in indirecte vraagzinnen	14
– De combinatie som helst	15
– De plaats van bijwoorden als inte in hoofdzinnen met inversie	16
– De uitgang -s voor het passief van het werkwoord	17
– Het absoluut gebruik van de vergrotende en de overtreffende trap	19
– Het weglaten van het hulpwerkwoord att ha in bijzinnen	19
– De windstreken	19
– Constructie voor het benadrukken van zinsdelen	22
– En -woorden die eindigen op -an	23
Tweede les/Andra lektionen	25
– Het gebruik van het bijvoeglijk naamwoord in de onbepaalde vorm	28
– Bijwoorden die zijn afgeleid van bijvoeglijke naamwoorden	29
– Het achtervoegsel -(n)ing bij zelfstandige naamwoorden	29
– Onderschikkende voegwoorden	30
– De woordvolgorde in hoofd- en bijzin	32
– Beperkende betrekkelijke bijzinnen	34
Derde les/Tredje lektionen	37
– Werkwoorden op -s met een actieve betekenis (deponentia)	40
– Werkwoorden op -s met een wederkerige betekenis	40
– Het bijwoord då	41
– Tijdsbepalingen met het zelfstandig naamwoord år	41
– De voorzetsels genom en utan en de voegwoorden genom att en utan att	42
– Onpersoonlijke constructies met het passief op -s	42
– Voorzetsels van tijd	44
– De betrekkelijke voornaamwoorden vilken/vilket/vilka	45
Vierde les/Fjärde lektionen	48
– Partikelwerkwoorden	52
– Werkwoorden van groep B met een stam op klinker + -d	53
– De plaats van bijwoorden als inte bij partikelwerkwoorden	54
– De plaats van bijwoorden als inte bij werkwoorden met een wederkerend voornaamwoord	54
– Woorden die eindigen op -is	56
– Het zelfstandig gebruik van het bijvoeglijk naamwoord	57

Vijfde les/Femte lektionen	59
– Het betrekkelijk voornaamwoord vars (vilkas)	63
– Het gebruik van de voltooid verleden tijd	64
– Voorzetsels ter vertaling van het voorzetsel ‘van’	65
– Nader gepreciseerde tijdsbepalingen	67
– Het betrekkelijk voornaamwoord dit	69
– Werkwoorden die eindigen op -era en zogenaamde “moderne werkwoorden”	69
Zesde les/Sjätte lektionen	72
– Het verleden deelwoord van werkwoorden van groep A, B en C	75
– Het bijvoeglijk naamwoord en bijwoord fel	77
– Tijdsbepalingen in krantenartikelen en dergelijke	77
– Het verleden deelwoord van werkwoorden van groep D	79
– Het verschil in gebruik tussen het passief op -s en het passief met de hulpwerkwoorden att bli en att vara	80
– Het aanwijzend voornaamwoord den/det/de	82
– Het onbepaald voornaamwoord man/en en het bezittelijk voornaamwoord ens	83
– Het weglaten van het voegwoord om in voorwaardelijke bijzinnen	83
Zevende les/Sjunde lektionen	86
– Het weglaten van onbepaald/bepaald lidwoord	89
– Zelfstandige naamwoorden die eindigen op -are	90
– Het gebruik van mycket en inte så/särskilt/speciellt	90
– Bijwoorden op -en en -tvis die zijn afgeleid van bijvoeglijke naamwoorden op -lig	92
– Samengestelde voorzetsels	92
– Het gebruik van mer en fler	95
– Het gebruik van de onbepaalde wijs	96
– Breuken	96
– De vergrotende en de overtreffende trap van fram	97
Achtste les/Åttonde lektionen	99
– Zelfstandige naamwoorden die eindigen op -iker	102
– Het tegenwoordig deelwoord	103
– Het gebruik van het tegenwoordig deelwoord	103
– Hulpwerkwoorden voor de toekomstige tijd	104
– Het werkwoord att göra als vervanging van een eerder genoemd werkwoord	105
– Scheidbare en onscheidbare partikelwerkwoorden	107
– Het gebruik van de voorzetsels i en på in bepalingen van tijd	109
– Het gebruik van näst in combinatie met de overtreffende trap	109
– Woordvorming met een tegenwoordig of verleden deelwoord als laatste lid	111

Negende les/Nionde lektionen	114
– Constructies als Det/Han sägs ; werkwoorden die 'lijken' of 'schijnen' betekenen	118
– Liknande/likadan/lik/lika	119
– Het gebruik van de zelfstandige naamwoorden slag en sort	121
– Het verleden deelwoord van onscheidbare partikelwerkwoorden	121
– Het voorvoegsel o- bij tegenwoordige en verleden deelwoorden	122
– Het gebruik van samt	122
– De uitgang -s bij zelfstandige naamwoorden die voorafgegaan worden door een onbepaald lidwoord	122
– Het verleden deelwoord van scheidbare partikelwerkwoorden	124
– Verleden deelwoorden met de voorvoegsels ny- en hem(ma)-	125
Tiende les/Tionde lektionen	128
– Het vraagwoord vad för	131
– Ingebedde betrekkelijke bijzinnen	132
– De bepaalde vorm van namen van landen, streken en steden in combinatie met een bijvoeglijk naamwoord	135
– Samengestelde zelfstandige naamwoorden waarvan het eerste lid een zelfstandig naamwoord is	135
– Overige samenstellingen	137
– Het voorzetsel i in de betekenis 'aan', 'als'	139
– Adverbiale zinverkorting	139
Elfde les/Elfte lektionen	142
– Het verschil tussen att fråga en att be	146
– Zinverkorting met de onbepaalde wijs	146
– Het gebruik van sîn in speciale gevallen	147
– Zinverkorting met een bijvoeglijk naamwoord	149
– Gelijke betekenis scheidbare en onscheidbare partikelwerkwoorden	149
– Bijwoorden als inte in combinatie met een onbepaalde wijs	151
Twaalfde les/Tolvte lektionen	154
– Het gebruik van bara als voegwoord	158
– Het weglaten van het hulpwerkwoord att ha in hoofdzinnen	158
– Het gebruik van så	158
– Spreekwoorden en zegswijzen	159
– Onovergankelijke werkwoorden op -s	161
– Afkortingen	162
– Rangtelwoorden met een zelfstandig naamwoord in de onbepaalde vorm	164
– Leestekens	165
Stamtijden van de onregelmatige werkwoorden (groep D) uit <i>Basiskursus Zweeds 1</i> en <i>Basiskursus Zweeds 2</i>	168
Index	171

EERSTE LES / FÖRSTA LEKTIONEN

- Vragende voornaamwoorden als (deel van het) onderwerp in indirecte vraagzinnen
- De combinatie **som helst**
- De plaats van bijwoorden als **inte** in hoofdzinnen met inversie
- De uitgang **-s** voor het passief van het werkwoord
- Het absoluut gebruik van vergrotende en overtreffende trap
- Het weglaten van het hulpwerkwoord **att ha** in bijzinnen
- De windstreken
- Constructie voor het benadrukken van zinsdelen
- **En**-woorden die eindigen op **-an**

1 Text 1

Britt och Ulla, som har hälsat på i Amsterdam hos Ullas bror, Göran, är på väg hem. De befinner sig i ett trevligt konditori någonstans i Tyskland och dricker kaffe.

Britt: Jag undrar vilken stad som är störst.

Ulla: Förlåt, jag hörde inte. Jag satt och tänkte på den trevliga semestern vi hade i Amsterdam.

Britt: Jo, det var mycket fint i Amsterdam och en sådan trevlig kille din bror är!

Ulla: Det var roligt att höra att du tycker han är trevlig.

Britt: Och vi har haft väldigt tur med vädret. Det har varit så varmt hela veckan. För oss blev det en tidig vår i år.

Ulla: Ja, det var härligt i parken där vi tog en promenad i onsdags; det doftade vårblommor överallt. Men... vad var det du sa nyss?

Britt: Jag tänkte på Amsterdam. Vet du vilken stad som är störst? Jag menar Amsterdam eller Stockholm?

Ulla: Vilken av båda städerna som har det största antalet invånare, menar du?

Britt: Ja, just det. Är invånarantalet i Amsterdam större än invånarantalet i Stockholm?

Ulla: Nej, det är tvärtom. I Stockholm bor det mycket fler människor än i Amsterdam... men då menar jag Stockholm och dess förorter. Vet du förresten, att det bor över 15 miljoner människor i Holland?

Britt: I ett så litet land?

Ulla: Ja, men det är så platt överallt i Holland. Det är lika platt som en pannkaka. Så man kan bo överallt.

Britt: Jag undrar vad det var som gjorde att din bror beslutade sig för att flytta hemifrån och slå sig ner på en pannkaka... Självt skulle jag aldrig vilja bo i ett så litet land, där det bor så många människor.

alltför	te, al te	ljus (bijv.nw.)	licht
att avta (D)	afnemen	ljus (ett)	licht
att befinna sig (D)	zich bevinden	lågtryck (ett)	depressie
att besluta (A)	besluiten	långsam	langzaam
att blekna (A)	verbleken	längtan	verlangen
att dofta (A)	geuren	medeltempe- ratur-er	gemiddelde temperatuur
att förlåta (D)	vergeven	molnig	bewolkt
att försvinna (D)	verdwijnen	mulen	bewolkt
att nå (C)	bereiken	måttlig	matig
att röra (B)	(be)roeren; aan- raken; bewegen	nyss	onlangs, zojuist
att slå sig ner (D)	gaan zitten; zich vestigen	område (ett)	gebied
att tröttna på (A)	moe worden van, het zat zijn	pannkaka	pannenkoek
att variera (A)	variëren	park-er	park
blå	blauw	period-er	periode
central	centraal	platt	effen, plat
då (voegw.)	toen, wanneer	prognos-er	prognose
fjäll (ett)	berg (het deel boven de boom- grens)	promenad-er	wandeling
framför allt	vooral	sand	zand
frisk	gezond; fris; krachtig	skida	ski
genom	door; door middel van	skur-ar	bui
grad-er	graad; rang	snö	sneeuw
himmel-himlar	hemel, lucht	solig	zonnig
håll (ett)	richting; kant; plaats	svag	zwak
högtryck (ett)	hogedrukgebied	tidvis	nu en dan, soms
inland (ett)	binnenland	timme-timmar	uur
kille-killar	jongen	torr	droog
klar	helder; duidelijk; klaar	troligen (bijw.)	waarschijnlijk
klimat (ett)	klimaat	tur-er	geluk; beurt; tocht, uitstapje
konditori-er (ett)	banketbak- kerswinkel, tea- room	tvärtom	andersom, integendeel
lika (bijw.)	even	under	tijdens, gedurende
		uppehåll (ett)	opklaring
		vind-ar	wind; zolder
		visa	lied
		väderleks- rapport-er	weerbericht
		värme	warmte
		åt	naar, in de richting van

Idioom

Förlåt!

Jo

Det var roligt att/att du...

Han har tur/otur

Det är din tur att...

Att ta en tur

I år

Att ta en promenad

Att besluta sig för...

Försommar/Sensommar

Skandinavien

Till en början

Väderleksutsikter

Svag till måttlig till frisk vind

Här och var

En eller annan regnskur

Klart till halvklart till mulet

Malmö har 5 grader varmt/kallt

Det är minus 5 grader

Två plus ett är tre

Två minus ett är ett

Två gånger ett är två

Två delat med ett är två

Några få timmar/människor

Vintern tar slut

Goda möjligheter till...

Att åka skidor/skridskor

Alltfler människor

Sorry!

Ja (Behalve bevestigend antwoord op een vraag met een ontkenning ook tussenwerpsel, bijvoorbeeld als men begint te vertellen, als men zich iets herinnert, enzovoort)

Het is leuk om te/dat je...

Hij heeft geluk/pech

Het is jouw beurt om te...

Een uitstapje maken

Dit jaar

Een wandeling maken

Besluiten om...

Voorzomer/Nazomer

Scandinavië

Eerst, om mee te beginnen

Weerberichten (prognose)

Zwakke tot matige tot krachtige wind

Hier en daar, verspreid

Een paar regenbuien

Onbewolkt tot halfbewolkt tot

zwaarbewolkt

In Malmö is het plus/min 5 graden

Het is min 5 graden

Twee plus één is drie

Twee min één is één

Twee keer één is twee

Twee gedeeld door één is twee

Slechts een paar uur/mensen

De winter loopt ten einde

Goede mogelijkheden om te...

Skiën/schaatsen

Steeds meer mensen

G 1.1

Vragende voornaamwoorden als (deel van het) onderwerp in indirecte vraagzinnen

Als in een indirecte vraagzin een vragend voornaamwoord als (deel van het) onderwerp wordt gebruikt, wordt dat vragend voornaamwoord altijd gevolgd door het woordje **som**.

Directe vraag

Vem har gjort det? 'Wie heeft dat gedaan?'

Vad har hänt? 'Wat is er gebeurd?'

Vilken bil är din? 'Welke auto is van jou?'

Vilket bord är längst? 'Welke tafel is het langst?'

Vilka svenska städer är vackrast? 'Welke Zweedse steden zijn het mooist?'

Vilka av dina vänner bor utomlands? 'Wie van je vrienden wonen in het buitenland?'

Vergelijk:

Vad har du gjort? 'Wat heb jij gedaan?'

Vilket rum har de beställt? 'Welke kamer hebben zij gereserveerd?'

Indirecte vraag

Jag undrar vem som har gjort det 'Ik vraag me af wie dat gedaan heeft'

Jag undrar vad som har hänt 'Ik vraag me af wat er gebeurd is'

Jag undrar vilken bil som är din 'Ik vraag me af welke auto van jou is'

Jag undrar vilket bord som är längst 'Ik vraag me af welke tafel het langst is'

Jag undrar vilka svenska städer som är vackrast 'Ik vraag me af welke Zweedse steden het mooist zijn'

Jag undrar vilka av dina vänner som bor utomlands 'Ik vraag me af wie van je vrienden in het buitenland wonen'

In de laatste twee zinnen wordt het vragend voornaamwoord - **vad** respectievelijk **vilket** - niet als onderwerp gebruikt. In de indirecte vraag wordt het vragend voornaamwoord daarom niet gevolgd door **som**!

G 1.2

De combinatie som helst

De combinatie **som helst** na bijvoorbeeld **vem, vad, var, vilken/vilket/vilka** betekent 'maakt niet uit', '(wie, wat, waar, welke) dan ook'.

Vem som helst kan göra det

Du kan ta vilken bok som helst

Iedereen (= maakt niet uit wie) kan dat doen

Je kunt elk boek nemen dat je maar wilt (= maakt niet uit welk boek)

G 1.3

De plaats van bijwoorden als *inte* in hoofdzinnen met inversie

Bijwoorden die een hele zin bepalen – een voorbeeld van een dergelijk bijwoord is **inte** – staan in hoofdzinnen die niet beginnen met het onderwerp (inversie) direct achter het onderwerp. Vergelijk:

Han träffar henne ofta ‘Hij ontmoet haar dikwijls’

Han behöver inte arbeta idag
‘Hij hoeft vandaag niet te werken’

Henne träffar han ofta ‘Haar ontmoet hij dikwijls’

Idag behöver han inte arbeta
‘Vandaag hoeft hij niet te werken’

2

Text 2

En väderleksrapport på försommaren:

Lågtrycksområdet över Skandinavien rör sig långsamt åt nordost. Ett mindre högtryck, som bildats över Centraleuropa, väntas nå södra Götaland i morgon kväll.

Femdygnsprognosen: Till en början blir det molnigt med regnskurar på många håll, men sedan ger troligen det mindre högtrycket torrare, soligare och varmare väder i större delen av landet.

Utsikter till i morgon:

Nordvästra Norrland: Svag sydlig vind. Molnigt och här och var regn eller regnskurar, tidvis sol i norr. 14-20 grader, i fjällen 10-15.

Nordöstra Norrland: Svag till måttlig sydlig vind. Halvklart till mulet och mest uppehåll. 14-20 grader.

Sydvästra Norrland: Svag nordostlig vind. Molnigt och en del regnskurar. 10-15 grader.

Sydöstra Norrland: Måttlig ostlig vind. Ganska molnigt och en del regnskurar, framför allt i inlandet. 12-17 grader

Västra Svealand: Svag nordlig vind. Tidvis molnigt och en eller annan regnskur. 11-16 grader.

Östra Svealand: Måttlig sydvästlig vind. Molnigt och en del regnskurar. 14-17 grader

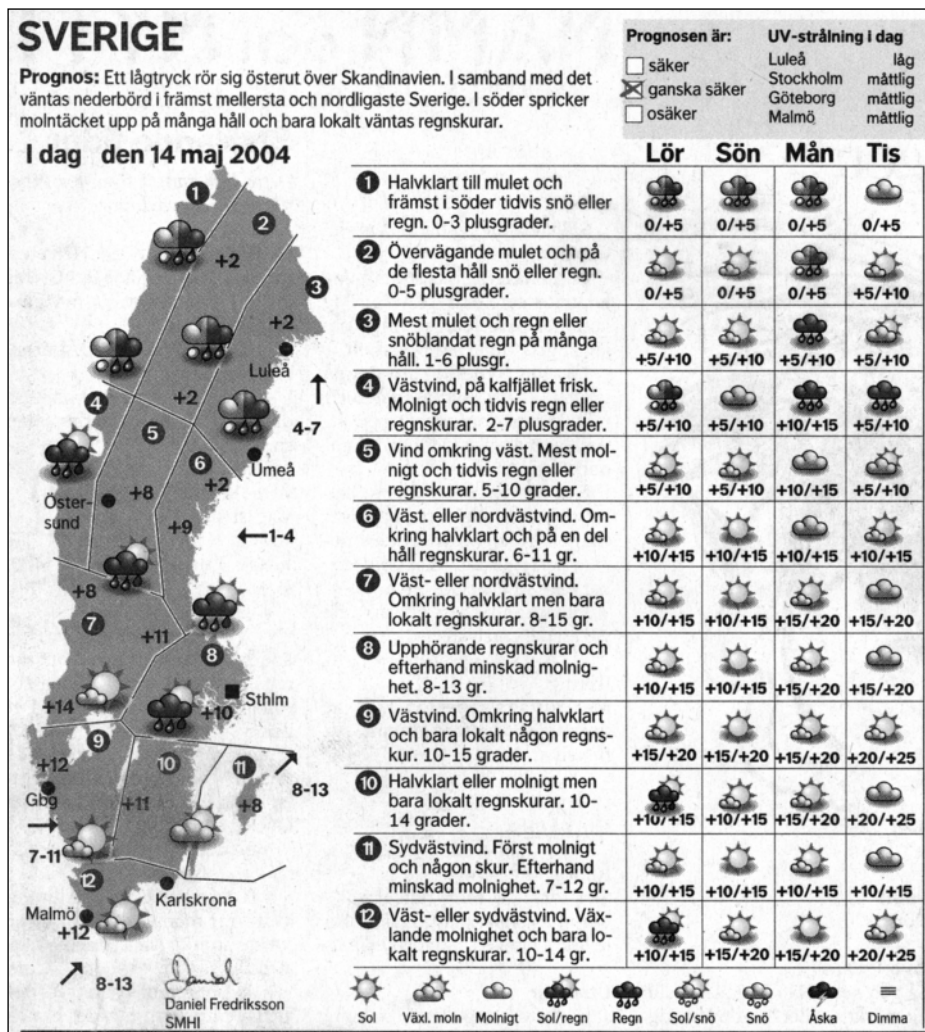
Nordvästra Götaland: Måttlig västlig vind. Halvklart till mulet och en del regnskurar, men vid kusten tidvis soligt. 14-17 grader.

Nordöstra Götaland: Måttlig till frisk sydvästlig vind. Ganska molnigt och en del regnskurar. 14-17 grader.

Södra Götaland: Frisk västlig vind, som långsamt avtar. Halvklart till mulet och någon regnskur. 16-19 grader.

Öland och Gotland: Frisk sydvästlig vind. Tidvis molnigt och en och annan regnskur. 14-17 grader.

Klockan 12 hade Stockholm 15 grader varmt, Göteborg hade 14, Malmö hade 13, Östersund hade 9 och Kiruna hade 18 grader.

Dagens Nyheter, 2004/05/14

G 2.1

De uitgang -s voor het passief van het werkwoord

Het passief (de lijdende vorm) van het werkwoord wordt gevormd door de uitgang **-s** aan de werkwoordsvorm van het actief (de bedrijvende vorm) te hechten. De werkwoordsvormen die eindigen op **-ar** of **-er** (uitgang van de onvoltooid tegenwoordige tijd actief) verliezen **-r** in het passief. De klinker **-e-** in de uitgang **-er** voor onvoltooid tegenwoordige tijd actief van werkwoorden

van groep B en van onregelmatige werkwoorden op **-a** (groep D) mag in het passief weggelaten worden, behalve als de stam van het werkwoord uitgaat op **-s**.

Onbepaalde wijs

*Onvoltooid tegenw./verleden tijd/
Voltooid deelwoord*

Groep A:

att tvätta

att tvättas

‘gewassen worden’

tvättas/tvättades/tvättats

Groep B:

att hyra

att hyras

‘gehuurd worden’

hyr(e)s/hyrdes/hyrts

att köpa

att köpas

‘gekocht worden’

köp(e)s/köptes/köpts

att läsa

att läsas

‘gelezen worden’

läses/lästes/lästs

Groep C:

att bebo

att bebos

‘bewoond worden’

bebos/beboddes/bebotts

Groep D:

att skriva

att skrivas

‘geschreven worden’

skriv(e)s/skrevs/skrivits

att göra

att göras

‘gedaan worden’

görs/gjordes/gjorts

att ge

att ges

‘gegeven worden’

ges/gavs/getts

Bijvoorbeeld:

Barnet tvättas

Barnet tvättades

Barnet har tvättats

Barnet hade tvättats

Barnet måste tvättas

Het kind wordt gewassen

Het kind werd gewassen

Het kind is gewassen (geworden)

Het kind was gewassen (geworden)

Het kind moe(s)t gewassen worden

Enkele voorbeelden ter vergelijking actief/passief:

Actief

Man kan beställa biljetterna här

‘Je kunt hier de kaartjes bestellen’

Man väntade snö igår kväll

‘Men verwachtte gisteravond sneeuw’

Man har inte bebott huset sedan

länge ‘Men heeft het huis sinds lang niet bewoond’

Passief

Biljetterna kan beställas här ‘De kaartjes kunnen hier besteld worden’

Det väntades snö igår kväll ‘Er werd gisteravond sneeuw verwacht’

Huset har inte bebotts sedan

länge ‘Het huis is sinds lang niet bewoond’

Let op: Het Zweeds kent ook de omschreven vorm van het passief met behulp van de hulpwerkwoorden **att bli** ‘worden’ en **att vara** ‘zijn’ in combinatie met een verleden deelwoord (bijvoeglijk gebruikt voltooid deelwoord). Deze omschreven vorm van het passief wordt behandeld in les 6.

G 2.2

Het absoluut gebruik van de vergrotende en de overtreffende trap

Soms betekent een vergrotende trap ‘tamelijk’, ‘vrij’. Er is dan geen sprake van een directe vergelijking met iemand of iets anders. De vergrotende trap wordt dan absoluut gebruikt. Bijvoorbeeld:

Jag träffade en äldre herre igår

Ik heb gisteren een vrij oude meneer ontmoet

Det väntas regn i större delen av landet

In een tamelijk groot deel van het land wordt regen verwacht

Ook een overtreffende trap kan in absolute zin gebruikt worden, bijvoorbeeld:

med vänligaste hälsningar
Käraste Anna

met zeer hartelijke groeten
Allerliefste Anna

G 2.3

Het weglaten van het hulpwerkwoord **att ha** in bijzinnen

In bijzinnen wordt in het Zweeds het hulpwerkwoord **att ha** dikwijls weggelaten. Bijvoorbeeld:

Som du redan (har) hört, åker vi till Finland nästa vecka

Zoals je al gehoord hebt, gaan we volgende week naar Finland

G 2.4

Woorden voor windstreken: de zelfstandige naamwoorden, de bijvoeglijke naamwoorden en de bijwoorden

De Zweedse woorden voor de vier windstreken zijn:

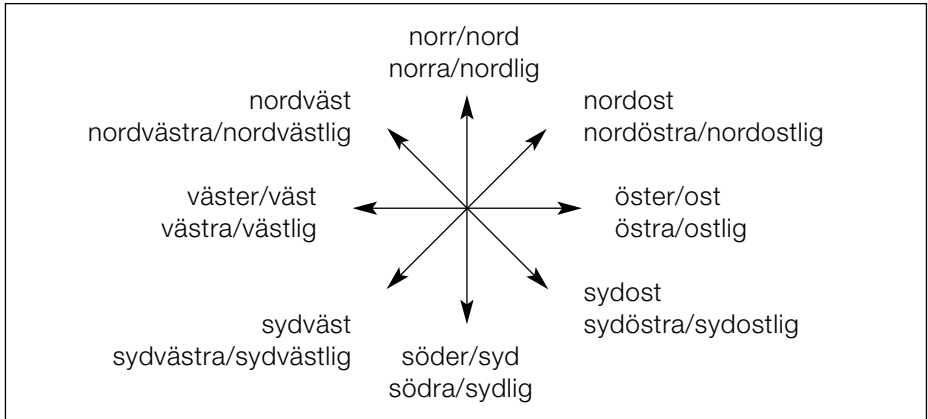
norr/nord ‘noord’, **öster/ost** ‘oost’, **söder/syd** ‘zuid’, **väster/väst** ‘west’

Verder onderverdeeld in:

nordost ‘noordoost’, **sydost** ‘zuidoost’, **sydväst** ‘zuidwest’, **nordväst** ‘noordwest’

Als bijvoeglijke naamwoorden hierbij worden gebruikt:

norra/nordlig
nordvästra/nordvästlig **nordöstra/nordostlig**
västra/västlig **östra/ostlig**
sydvästra/sydvästlig **sydöstra/sydostlig**
södra/sydlig

Verder worden met behulp van het achtervoegsel **-ut** en **-ifrån** onderstaande bijwoorden gebruikt:

norrut 'naar het noorden'
österut 'naar het oosten'
söderut 'naar het zuiden'
västerut 'naar het westen'

norrifrån 'vanuit het noorden'
österifrån 'vanuit het oosten'
söderifrån 'vanuit het zuiden'
västerifrån 'vanuit het westen'

Enkele opmerkingen:

De zelfstandige naamwoorden **nord/ost/syd/väst** zijn de meer technische termen voor de windstreken. **Norr/öster/söder/väster** zijn alledaagser en worden vooral gebruikt in bepalingen van plaats. Bijvoorbeeld:

**Vinden växlar mellan väst och syd
Kebnekaises sydtopp är Sveriges
högsta berg
Kebnekaise ligger i norr. Det ligger
85 kilometer väster om Kiruna**

De wind wisselt tussen west en zuid
De zuidtop van de Kebnekaise is de
hoogste berg van Zweden
De Kebnekaise ligt in het noorden.
Hij ligt 85 kilometer ten westen van
Kiruna

In tegenstelling tot **norra, östra, södra** en **västra** worden **nordlig, ostlig, sydlig** en **västlig** in meer absolute betekenis gebruikt. Vergelijk:

Strömma båt, Birka, Uppland

Sverige är ett nordligt land. I norra delen av landet blåser det ofta nordliga vindar

Zweden is een noordelijk land. In het noordelijk deel van het land waaien dikwijls noordelijke winden

3 **Text 3**

Det kan vara mycket kallt i Sverige på vintern, men klimatet kan variera starkt mellan olika delar av landet. Medeltemperaturen i februari är i Stockholm – 3,1 grader medan medeltemperaturen i Kiruna under samma period är – 12,9 grader. I norr är det ljust bara några få timmar om dagen mitt i vintern och snön ligger från oktober till april; i söder däremot kommer vintern ett par månader senare. Dessutom tar vintern slut någon månad tidigare där.

Snön ger goda möjligheter till att åka skidor och det är något som de flesta svenskar tycker mycket om att göra.

I mars eller april börjar alltfler svenskar tröttna på den långa kalla vintern och då är det sommarens värme som de längtar efter. Det är framför allt denna längtan efter ljuset, sommaren och värmen som många svenska visor handlar om, till exempel visan "Sommar".

Sommar, sommar, sommar,
det är sol och himmel blå.
Sommar, sommar, sommar
då man helst vill vara två,
den försvinner liksom sanden
som vi silar genom handen.
Sommar, sommar, sommar,
som en dröm du bleknar bort,
du är alltför, alltför kort.

Let op: **silar** > o.t.t. van **sil** 'zeven'

G 3.1

Constructie voor het benadrukken van zinsdelen

Standaard-hoofdzinnen beginnen met het onderwerp. Begint een hoofdzin met een ander zinsdeel, dan krijgt dit zinsdeel meer nadruk. Dit is het geval in het Nederlands en dit geldt ook voor het Zweeds. Bovendien wisselen onderwerp en persoonsvorm van het werkwoord van plaats. Bijvoorbeeld:

**I morgon måste han arbeta till
klockan åtta**

Morgen moet hij tot acht uur werken

Om een zinsdeel te benadrukken wordt in het Zweeds dikwijls gekozen voor een speciale constructie, die in het Nederlands wat gekunsteld klinkt, namelijk:

Det är/var/har varit/hade varit....som...

De voorbeeldzin zou in het Zweeds geformuleerd worden als:

**Det är i morgon som han måste
arbeta till klockan åtta**

**Het is morgen dat hij tot acht uur
moet werken**

Let erop dat het Nederlandse woordje 'dat' hier een betrekkelijk voor-
naamwoord is en daarom vertaald dient te worden met **som!!!**

Met behulp van een dergelijke constructie kunnen in het Zweeds allerlei zins-
delen benadrukt worden. Het woordje **som** mag weggelaten worden, indien
het geen onderwerp is. Enkele voorbeelden:

**Det är han som har gjort det
Det är Eva (som) jag älskar
Det var igår (som) de ringde mig
Det är glass (som) barn tycker
mest om**

*Hij heeft het gedaan
Ik houd van Eva
Gisteren hebben ze me gebeld
Van ijs houden kinderen het meest*

**Från 1997 har det alltid varit
Jämtland (som) hon har rest till för
att åka skidor**

Vanaf 1997 is zij altijd *naar Jämtland*
gegaan om te skiën

G 3.2

En-woorden die eindigen op -an

Het Zweeds heeft **en**-woorden die eindigen op **-an**, zoals **början** 'begin', **längtan** 'verlangen' en **önskan** 'wens'. Dergelijke zelfstandige naamwoorden krijgen in de bepaalde vorm enkelvoud geen bepaald lidwoord. Bijvoorbeeld:

**Folket kände en stark längtan efter
självständighet
Längtan efter självständighet var
stark**

Het volk voelde een sterk verlangen
naar onafhankelijkheid
Het verlangen naar onafhankelijkheid
was sterk.

Wanneer dergelijke zelfstandige naamwoorden in het meervoud gebruikt dienen te worden, wordt de meervoudsuitgang 'geleend' van een verwant zelfstandig naamwoord of wordt een synoniem gebruikt. Vergelijk:

en önskan 'een wens', **önskningar** 'wensen'

en längtan 'een verlangen', **önskningar** 'wensen', 'verlangens'

Oefening 1 (Text 1)

**Maak van de directe vraag een indirecte vraag met behulp van het
zinnetje Jag undrar...**

- 1 Vem har skrivit den här boken?
- 2 Vad tänker du göra i morgon?
- 3 Vilket land är störst?
- 4 Vem av dina vänner är yngst?
- 5 Vilken man är Eva gift med?
- 6 Vilka städer i Sverige har över 100 000 invånare?

Oefening 2 (Text 1)

Vertaal:

- 1 Kun je mij zeggen wie dit boek heeft gekocht?
- 2 Ik vraag me af welk huis hij van plan is te kopen.
- 3 Zij zouden graag willen weten wat er is gebeurd.
- 4 Kom hier en vertel mij welke kinderen jij hebt geslagen!
- 5 Kunnen jullie mij vertellen welk land in Europa het grootste aantal inwoners heeft?
- 6 Hij wil mij niet zeggen wat hij de hele tijd heeft gedaan.

Oefening 3 (Text 2)

Zet de werkwoordsvorm tussen haakjes in de correcte vorm van het passief:

- 1 Huset (byggde) 1873.
- 2 Det (läser) många böcker om kriget.
- 3 Pengarna kan (växla) på banken.
- 4 Kappan har (hittat) i parken.
- 5 De här problemen (diskuterar) ofta i skolan.
- 6 Tidigare (drack) det mycket öl i Sverige.

Oefening 4 (Text 2)

Vertaal:

- 1 De bank werd om zes uur gesloten.
- 2 De winkel wordt om acht uur geopend.
- 3 In de jaren zeventig van de twintigste eeuw werden er in Nederland veel boeken van Sjöwall en Wahlöö gelezen.
- 4 Daarginds wordt getoond hoe de Zweedse bevolking in de zestiende eeuw leefde.
- 5 Er werd hier vroeger te snel gereden.
- 6 In dit boek wordt beschreven welke Zweedse families het rijkst zijn.

Oefening 5 (Text 3)

Vertaal (en gebruik de constructie *det är/var...som* om de cursief gedrukte zinsdelen te benadrukken):

- 1 *Morgen* ga ik mijn auto wassen.
- 2 Zijn jongste zoon houdt erg van *appels*.
- 3 Hij ontmoette verleden jaar zijn oude vriend op *Gotland*.
- 4 Hij wil het liefst *met mijn oudste broer* op vakantie.
- 5 De Zweden doen gewoonlijk 's *avonds* boodschappen.
- 6 *Eva* is op 7 oktober 1982 met hem getrouwd.

Konversation

- 1 Lyssna till morgondagens väderleksutsikter! Berätta {vertel} med egna ord vilket väder det blir i morgon!
- 2 Vilket klimat har landet där du bor? Jämför {vergelijk} klimatet med Sveriges klimat!
- 3 Vilket klimat tycker du bäst om? Varför?